

לא יקרא לאור הנר

הרב משה גרינהוט

א.

במשנה שבת (א, ג) איתא, לא יקרא לאור הנר, ע"כ. ובברייתא דמייתי בגמ' שם (יב א') איתא, אין פולין ואין קורין לאור הנר שמא יטה, ע"כ. ומבואר שם שאם הטה חייב חטאת שדעת ר' נתן שר' ישמעאל קרא והטה, וכתב על פנקסו אני ישמעאל בן אלישע קראתי והטיתי וכשיבנה בהמ"ק אביא חטאת שמינה. וכן איתא בתוספתא (יא, ד), הנותן שמן בנר אף על פי שיש בו שמן הרי זה חייב, טלטלו ממקום למקום פטור הטהו על צדו הרי זה חייב, ע"כ. ויותר מזה דנו מג"א וט"ז (סי' רעה ס"א) שאם אין חשש מלאכה דאורייתא אין אוסרים לקרות לאור הנר שמא יטה.

והנה גזירה זו כפי שנשנתה במשנה היא גזירה פשוטה ככל השבותים שבמשנה. אלא שבגמרא חידשו הגבלות בגזירה, והראשונים הוסיפו עליהם עוד. שבגמרא אמרו "חד הוא דלא ליקרי הא תרי שפיר דמי", והוסיפו שאדם חשוב מותר, וראשי פרקים מותר ושמש שאינו קבוע לרש"י וקבוע לר"ת מותר, ותינוקות מותרים שאימת רבן עליהם, ובמקום נקיות מותר לדעה אחת בירושלמי (א, ג).

והראשונים הוסיפו באופן זה, ואמרו שבאימת יוה"כ מותר (ספר התרומה) ושומר מותר (סמ"ג וטור) ושליח ציבור מותר שאימת ציבור עליו (רמ"ך והגהות מיימוני) ולומר במה מדליקין מותר שעוסק באיסור הדלקת הנר (רמ"ך והגהות מיימוני).

והאחרונים הוסיפו שפתק 'שבת היום ואסור להדליק' מותר (בה"ל). וכשצריך מפתח מותר (ב"י ממהר"ש וכ"ד מג"א) וקשר משונה מותר (מחה"ש).

והדבר צריך ביאור, מפני מה גזירה זו חריגה שכל פרט צדדי שיש לחלק בה מחלקים ונכנסים בפרטי פרטים מתי יש לחוש ומתי אין לחוש, ואין אוסרים לגמרי כדרך גזירות חכמים שאין בהם צידי חילוקים אלא הכלל בהם שאמרו חכמים את האיסור בצורה כללית, ולא נכנסו לכל מקרה ומקרה אם יש בו ענין צדדי שאין החשש בו חשש גמור.

ב.

באמת גם קושיית הגמרא "חד הוא דלא קרי הא תרי קורים" בהתבונן היא תמוהה^א. ראשית, שלשון המשנה "לא יקרא לאור הנר" הוא המשך לקטע הקודם "לא יצא החייט במחטו" שבו פשוט לנו שאין לדקדק ששניים יוצאים יחד, שהרי כל אחד ואחד מהם יש לאסור עליו לצאת, שראוי לומר עליו 'לא יצא החייט' ומה שיוצא אחר עמו איננו מגרע ביציאתו כדי שלא ייכלל במשפט הזה. והוא הדין כשאמרו 'לא יקרא לאור הנר' משמעו כך, שלא יקרא, והקריאה עם חברו לאור הנר איננה מוציאה אותו מכלל 'קורא לאור הנר' שאותו אסרה המשנה.

שנית, שהגמרא לעיל הביאה ברייתא שלשונה "אין פולים ואין קורים" ואלו לשון רבים ומשמע בין אחד ובין שנים, ואם כן החילוק בין אחד לשנים קשה גם מיניה וביה. ובאמת בירושלמי על אתר השמועה שב' קורים אינה מופיעה כדיוק המשנה אלא היא שמועה עצמית: "שמואל אמר לא שנו אלא אחד. הא שנים מאחר שהן יכולין למחות זה על ידי זה מותר", וזה מיקל את הקושי מנא הא מילתא אבל מכביד את הקושי בתוכן הדבר.

א. למג"א וט"ז (סי' רעה) פשוט שאסור לפלות את כליו אפי' ב' יחד והעתיקם מ"ב. וזה יותר מקשה בדיוק המשנה לא יקרא אחד ולא שניים. ולכא' טעמם שהשיתוף של שניים הינו שיתוף בפעולת הקריאה, ועי' עוד להלן, אלא שלפ"ז דקדוק הלשון מהמשנה גרע עוד, שאין כאן דקדוק מכך שהמשנה שינתה את לשונה שהרי שינוי זה נאמר גם בלא יפלה שאינו בכלל, אלא זהו דיוק מסברא בהעמקת לשון המשנה.

ג.

הגמרא הביאה מימרא של רבה שאיסור קריאה לאור הנר הינו אפי' כשהנר גבוה עשר קומות ומרדעות, ומבואר שאפי' כשאין חשש בפועל שיטה, אסור דלא פלוג רבנן. וקשה אם כן איך חילקו בשני בני אדם ובאדם חשוב שמותרים לקרוא לאור הנר, וכבר הקשו כן בירושלמי דאיתא שם, שמואל אמר לא שנו אלא אחד. הא שנים מאחר שהן יכולין למחות זה על ידי זה מותר. מתני' פליגא עלוי אחד הנר שהוא יכול להטותו ואחד הנר שאינו יכול להטותו. עולא בר ישמעאל בשם ר' לעזר אפילו כמה. על דעתיה דר' לעזר אפילו גבוה כמה אפילו נתון בבית אחר אפי' נתון בספיקלה², ע"כ. הרי שקישרו בין שנים שאין קוראים לנר שלא ניתן להטותו שנתון בבית אחר וגבוה שדינם צריך להיות שווה, אם לאיסור ואם להיתר. וצריך לבאר דעת הבבלי שמחלק בזה.

ובב"ח כתב שגובה הוא נתינת דברים לשיעורים, אבל מספר האנשים או אדם חשוב ושאינו חשוב זו הבחנה ברורה שמחלקת בין אנשים שיש בהם חשש לאלו שאין בהם חשש. והבחנה זו אף היא אינה מוגדרת, מפני שאימת רבם עליהם מתיר רק כשרבם עמם - לרוב ראשונים דלא כרשב"א³, א"כ גם כאן חלוקים הדברים. וכן החילוק בין שנים בענין אחד ובשני ענינים שגם בו הגבול אינו ברור דיו, אם צריך שיקראו כל תיבה ותיבה יחד, וכן מה הדין 'מענין לענין באותו ענין' וכדו', והכרעת ספקות אלו ברורה, אבל אינה פחות לשיעורים מהבדלי גובה. ואדרבה בהבדלי גובה קל יותר לומר הגדרה, שהאיסור דוקא כשאפשר שיגיע אליו בחד שחייה [וע"ד צידה בביברין, שכשאמרו "לא כל הביברין שוים" הגדירו כך, להלן (קו ב')].

ב. פירושו כמו 'אספקלרייא' כלומר בתוך עששית.

ג. וכ"פ פסק שו"ע, שתינוקות של בית רבן משמעו כשהם שייכים לבית רבן, ולא כמש"כ מ"ב.

וביותר שדברי ב"ח אפשריים לטעמיה, שפסל היתר נתון במפתח⁷, אבל למהר"ש ומג"א שהתירו נעול במפתח ומחה"ש שהתיר קשר משונה חזר הדין שיש כאן נתינת דברים לשיעורים שקשה לחלק בה.

ד.

מג"א (סי' רעה ס"ה) הקשה בשם מהרי"ל בקצרה על הייחודיות של גזרה זו, מפני מה לא התירו לרכב על בהמה בשניים שיזכירו זל"ז ולא יתלשו ענף? וכן בריקוד שהוא בדרך כלל פעולה של שניים יחד ולא פעולה של יחיד. והמג"א תי' תירוץ ראשון, שהתירו רק לצורך מצוה. ודברים אלו תמוהים מאד ודחייתם מתוכם, שהרי לא התירו גם את שאר הגזירות לצורך מצוה ומפורש אמרו במשנה ר"ה (ח' ב') "שופר של ר"ה אין מעבירים עליו את התחום.. לא עולים באילן ולא רוכבים על גבי בהמה ולא שטים על פני המים". ולא אמרו שמותר לעלות באילן ולרכב על בהמה כשהם שני בני אדם. יתר על כן, על דרך דיוק הגמרא נוכל לדייק "לא עולים באילן" אפילו היו שניים. וכנראה כוונת מגן אברהם שרוב הקריאות הם לצורך מצוה, שאחרת אסורים כשטרי הדיוטות. ובתירוץ השני כתב המג"א שהאיסור לרכב על בהמה הוא מחשש שיתלוש ענף לפני הרכיבה, שאז נמצא לבד, וכתב שתירוץ זה עיקר. אבל אין התירוץ מספיק לעלייה באילן שהחשש בה הוא תוך כדי העלייה.

ד. על פניו היתר מפתח נסתר מירושלמי דספיקלה, ואין לומר שירושלמי לטעמי' שמדמה את הדברים, שנראה מדבריו שהיא מימרא 'אפילו גבוה.. וע"ד מימרא דרבה בתלמודין. ובאמת מימרא עתיקה היא ושנויה בתוספתא (א, ו) "[אפי'] גבוה ממנו ואפילו בבית אחר ואפילו עשרה בתים [זה לפנים מזה]", והיא המימרא שמסר רבה במסורה, ועליה דנו חכמי הירושלמי הנכונה היא ותלוה במחלוקת עולא ושמואל. אולם מ"מ גם אם היתר מפתח במסוים נסתר כחלק ממימרא זו, עדיין חזינן בדברי המתירים שפשוט להם שיש לתת הדברים לשיעורים, ול"ז החילוק בנוגע לגובה. אולם יל"ד שהשמטת מימרא זו בדברי רבה בבבלי, ובתוספתא, מורה שלא קיבלו חלק זה מהדברים. ויל"ע.

ה.

לכאורה הנידון העולה כאן הוא אם אמרינן 'לא פלוג' או לא אמרינן 'לא פלוג'. אלא שקשה לומר כן, כי אם נבחן בגזירות חז"ל נמצא שיש מהם שאמרו בהם לא פלוג ויש מהם שחילקו. ודוגמא לדבר: גזירת המתנת ג' חדשים נחלקו בה תנאים (יבמות מב ב') אם גזרו בכל אשה, או דוקא בכזו שיש חשש שהיא הרה, ואם חלוקים זנות מנישואין ועוד חילוקים. ומכאן שאין להעמיד את הכל על שאלה אחת, אם אמרינן לא פלוג אם לאו. וכן בגזירת משקים שזבו, שהסכימו ר"י ורבנן בזיתים וענבים שאסורים ונחלקו בתותים ורימונים והסכימו להתיר בשאר פירות (קמב ב' קמג א'), הרי שהסכימו שמחלקים ונחלקו היכן עובר הגבול. ולכן אין כאן רק שאלה מופשטת כללית האם מחלקים בגזירות.

ו.

נראה שיש הבחנה בגזירות. שלעולם אין הגזירה מסתיימת בחשש המסוים שיש בה, שעלול האדם לבא לידי מכשול, אלא שכאשר פעולה מסוימת מזוהה עם אפשרות המכשול היא עצמה פעולה שמנוגדת לשביתה בשבת¹. וכך לא עולים באילן ענינו שהעלייה באילן היא פעולה שנוגדת את השביתה בעצמה, מכלל החשש שיש בה שיתלוש ענף. וכן רכיבת הבהמה שכל אלו הן פעולות שנוגדות את השביתה.

ולכן לא הותרו אלו גם לצורך מצוה. וגם בשנים מפני שהעמידו חכמים דבריהם גם במקום ביטול מצוה¹ ואפילו כשהחשש פוחת, מפני שהפעולה

ה. וכן בהבחנת ג' חדשים שאין ספק שהשורש הראשון בבעיה הוא שלא יתכן שאשה תהיה אשת פלוני היום ואשת רעהו למחר, וה"ז צורה של זנות. ומקרה הקצה של זנות זו הוא שגם זרעם מתבלבל ומתערבב. ובאמת הקולא שיש בזנות יותר נוגעת בשני הפנים האלו, א. שלא היתה כ"כ שייכת לראשון. ב. שאשה מזנה שוקדת שלא להתעבר.

ו. עי' תוס' עירובין דף כז ב' דרגות בזה.

עצמה היא הסותרת את השביתה, וסתירתה את השביתה אינה יורדת כאשר מתמעט החשש שיעשה איסור תורה.

ז.

ומכאן השאלה היא כיצד אופי הקריאה לאור הנר. מפתה להבין שהקריאה באור הנר אין בה שום סתירה לענין השבת שהרי האדם עושה פעולה נינוחה של קריאה, והשימוש באור הנר אינו שימוש אסור. ולפיכך, אפשר לראות שכאן יש רק חשש מציאותי. וממילא כל שסר החשש המציאותי מותרת הקריאה לאור הנר והיא מענין השבת.

אלא שלא די בכך שבגמרא מבואר אחרת, שמבואר שגם כשהנר בגובה י' קומות אסורה הקריאה.

ז.

ובעיקר ההיתר בשנים שיקראו, היה נראה, שהכוונה שכששניים קוראים אי"ז כמחסום להטייה, אלא שהצורך להטייה איננו מתעורר מכיון שהם יחד. ולפיכך חלוק מנר גבוה שמתעורר הצורך להטייה אלא שאין אפשרות להטות, שכה"ג עצם ההתעוררות להטייה היא כעיסוק בדבר של חול ואסורה. ואילו קריאה כשלא מתעורר צורך להטייה אינה אסורה.

וכך היה אפשר להבין דעת סמ"ג האוסר קריאת שנים יחד בבהכ"נ, שלא דן אותה כקריאת ב' יחד אלא כהזכרות מאוחרת לצורך להטות. אבל מדעת הטור שכ"פ רמ"א שקריאת שנים בבהכ"נ אסורה ולמרות זאת שומר מותר, והטור דן ק"ו מקריאת שנים שעסוקים בקריאה לשומר שאצלו לא מתעורר כלל הצורך להטות ואין בו חשש, הרי שדנו את הטעם בבהמ"ד שעלול האחד שלא להבחין שחברו מטה כיון שאינם קוראים באותו ספר.

אולם עיקר ההבחנה שהבעיה היא בצורך להטות נכוחה. אלא שצריכה תיקון. שכאשר הצורך להטות קיים ומוגבל רק מסיבה טכנית שאין הצריך מגיע לנר, הרי עצם הקריאה בספר נעשית קריאה של חול, שהיא קריאה

בצורה ששייכת למלאכה, וכאשר הקריאה נעשית בצורה שאיננה מובילה למלאכה, שיש בה אפשרות להזכר בכך ששבת היום, הרי קריאת הספר אינה קריאה הסותרת את השביתה.

ובעומק הדבר נראה שיש שני פנים שאפשר לראות בשימוש לאור הנר. השימוש באור הכללי שנעשה ע"י הנר הינו שימוש שמנותק מהאש, ובו האש היא דבר הווה וקיים, שצורתו קבועה. ואין מתייחסים אליה כלל כפעולה, אלא כמצב קבוע. ואילו מיקוד הנר להתבוננות מסוימת, נידונית כמיקוד אש הנר, וממילא כשימוש בנר עצמו ולא בתוצאה של האור שנובע ממנו.

לכן, בעצם הקריאה עצמה כאשר היא קריאה עם נר היא קריאה שסותרת את השביתה, ומהו המדד אם הקריאה היא קריאה עם נר? ראשית, שתהיה קריאה מדוקדקת המשתמשת באור הנר ומכוונת אותו, ולא קריאה המשתמשת באור הכללי שבסביבה. ושנית, שתוביל למלאכה בדרך שתוכל להיות.

ולפיכך היתרי הגמרא כשני בני אדם ואדם חשוב ואימת רב על תינוקות קיימים בכך שהם מנתקים את הקריאה מהנר, מכיון שאיננה מובילה למלאכה, וממילא גם כשמתמקדים בקריאה, זו קריאה שונה מפני שהיא משתמשת באור הנוצר ולא בנר, ובדומה לכך כל קריאה שבה מורגשת האווירה השבתית תוך כדי הקריאה, כגון קריאה בשומר וקריאה בפרק במה מדליקין, שהאימה אינה קיימת רק בתוצאה המעשית שאין האדם מטה, אלא קיימת מתחילת הקריאה, שהוא קורא באור הכללי הקיים בחדר, ולא בשימוש ממוקד בנר.

ואילו קריאה שיכולה להוביל להטייה, גם אם נמנעת מאילוץ הגובה, עדיין סוג הקריאה הינה קריאה ממוקדת שמשתמשת בנר וממילא בכל רגע מתעורר בה הצורך להטות ולמקד את הקריאה, רק שאילוץ הגובה אינו מאפשר זאת, וממילא איננה קריאה שבתית¹.

ז. וצא ולמד, מההבדל בין גזירה זו לגזירת שהייה על כירה שאינה גרופה וקטומה. ששם

וייתכן שאיסור זה הוא כאיסור מוקצה, מפני השימוש בשלהבת.

ה.

ומטעם זה נראה שכל האיסור הינו דוקא בשימוש בנר גזירה משום מבעיר. שהשימוש בנר הינו עיסוק מענין קיום האש והשימוש בה, והינו הרחבה של הבערה. אבל אם יהיה חשש, באותה רמה, של מלאכה אחרת כמלאכת כיבוי, לא תיאסר, מפני שאין החשש משנה את אופי השימוש בנר, ואינו קובע אותו כפעולת כיבוי מכיון שאינו שייך לכאן. וביחס לכיבוי הרי פעולת הקריאה היא פעולה שמשתמשת במצב הקיים של האור, ולא באפשרות השינוי של הנר.

ולכן התיר הג"א נר שעוה, ולא חשש שימחוט את הפתילה שהוא מכבה, שכביבוי זה לא שייך לשימוש עצמו בנר, ואינו נאסר בו. ואין צורך לתירוץ המג"א שכביבוי זה הינו משאצל"ג וממילא אינו אסור מזה"ת, שבזה פקפק בעצמו, אלא גם למלאכה דאורייתא לא חששו כשאינה מענין הנר".

ט.

ואם נבחן את תוספות הראשונים נראה שהקו המנחה אותם, הוא שכל

הועיל לגרוף ולקטום בכירה ולא בתנור, ולא הועילו ב' בנ"א וכו'. והועיל לסתום פי התנור בטיט, ואילו כאן הועילו ב' בנ"א ולא הועילו י' קומות. והיינו מפני שבנר האדם לעולם משתמש בנר, ולכן סתימת פי הנר אינה מועלת, שעדיין משתמש. ומאידך ב' בנ"א מועילים כי יש דרך להשתמש בו בצורה נינוחה ושבתיית, בקריאה באור הקיים כפי שהוא. ואילו בשהייה הבעיה היא כשהאדם משאיר את הכירה פעילה, ולכן היסח הדעת שלו בגריפה קטימה או סתימה מועיל, שאז האש ממשלת את הקדירה והאדם אינו קשור לבישול זה. אבל ב' בנ"א אינם מועילים, שאם עדיין קשור לבישול זה, הרי הבישול הוא בעיה עצמית גם במקרה שאין חשש ממש, שעדיין השימוש בכירה - שלא היסח דעתו ממנה - מתייחס אליו, וה"ז כב' הרוכבים ע"ג בהמה.

ח. ואין מורים דמשמש קבוע בשמן שלרמב"ם הוא משום חשש הסתפקות, הוא חשש חדש בשמש, וקיים רק ברמה שאין מורים כן ולא בעיקר המושג. וכמבואר להלן.

שהקריאה יכולה להפרד מלהיות קריאה תוך שהנר הוא דבר פעיל, ולהעשות קריאה באור ולא בנר, ה"ה מותרת. והיינו במי שיש לו שומר, או אימת ציבור, או שמזכיר לעצמו בקריאתו^ט או בפתק 'שבת'.

אמנם מפתח ועששית, תועלתם רק אם נניח שבזמן שיאריך עד לפתיחה עשוי להיזכר, שאז חלוק מנר גבוה שאינו מנסה להטות וממילא קריאתו בצורך להטות בלי שיתממש משא"כ כאן שנזכר בינתיים. אולם אם לא יזכר ה"ז כי קומות. ובכ"ז נראה לעיקר כדברי הב"ח שאוסר.

י.

הנה ההיתר בשמש לרש"י הוא באינו קבוע שאינו מדקדק, ולר"ף בקבוע שמכיר. והקשה רמב"ן שהוא עיון יותר מכליו וכלי אשתו, ולכן פי' שההיתר משום נקיות וסמך על הירושלמי. אבל קשה אם משום נקיות מותר אפי' באדם עצמו לרש"י, וגם לר"ף קשה שמשום נקיות מותר רק דרגה של ידיעה של קבוע, כאשר כל ההסתכלויות שאינם עיוניות מותרות, כאכילה לאור הנר, והרי זו תקנת נר שבת. וקשה לחדש בזה שתי דרגות.

ולכאורה, הנקודה העיקרית היא שהסתכלות של הבדלה היא לעולם התבוננות בדבר זה ולא שימוש באור הקיים, ואילו הסתכלות בתוך הכוס והקערה אינה הסתכלות של הבדלה, ולכן אינה מתמקדת בנקודה מסוימת

ט. הגר"א הביא לקריאת במה מדליקין מקור מבדיקת חמץ בחוה"מ פסח שהתירו תוס' מפני שהוא עצמו מחזור עליו לשרפו ולא יכשל בו. אמנם אין הדמיון עולה יפה. ששם הננו מבקשים לחדש גזירה, ואיננו רואים ענין כזה כשמנגד עומד דין הבדיקה המחויב. אבל כשאסור מן הדין ורוצים להחריג שימוש מסוים מפני כך, לזה אין ראיה. ואפשר שכוונת הגר"א למהלך בתוס' פסחים (ב' א') שעיקר בדיקת חמץ שמא יבא לאוכלו, שנמצא שמטרת העל של תקנת הבדיקה היא שלא למצוא חמץ, אלא שהדרך לקיים אותה היא לבדוק כדי שיהיה ברור שלא ימצא חמץ בהמשך. וא"כ חיפוש במועד סותר את מטרת העל של תקנת הבדיקה, ומ"מ מותר כשהחיפוש הוא כדי לבעור, שאז אין חשש.

ובדיקתה אלא היא הסתכלות על כלל הדבר.

וכיון שנתבאר לעיל שההתבוננות אינה תלויה במאמץ של העין, אלא במיקוד של האור לקטע מסוים בחפץ, ממילא הסתכלות בכוסות וקערות א"צ להיות הסתכלות עיונית.

ואפי' לרמב"ם ורי"ף שמשמע שמדובר במיון הכוסות והקערות, וכלשון רמב"ם (פ"ה הט"ז), מ"מ אי"ז בלבול בין שני כלים, שאינו יודע איזה כלי בידו, אלא שצריך לסדר את הכלים נכונה. אבל כלי שבידו ואינו יודע מה הוא, אין ההיכרות הקודמת מועילה להיות ראייה בעלמא, אלא הספק הנוכחי דן שההסתכלות מתבוננת בדבר.

ומכיון שלרמב"ם זו הסתכלות בלבד, הוצרך לומר¹ שכשמשתמש בנר מותר מעיקר הדין אלא שאין מורים להתיר שמא יסתפק, וזו הלכה מיוחדת לשמש, וענינה שכשמעייין בנר רואה גם את השמן, ותאב לו. אבל אינה קיימת אצל אדם רגיל, ואף אצל שמש אי"ז אלא להגביל שלא להורות.

יא.

היתר נרות השעוה פשוט, ומכ"ש היתר נרות החשמל. והא דאמרו בבמה מדליקין על נר שעוה היינו נר שממולא בשעוה שכשדולק אפשר להטותו שהוא נוזלי ומתחמם. ואולי זו גם כוונת הגר"א.

ולא יתכן לאסור נר שכל צורתו שיוצר אור כללי שא"צ מיקוד, כשזו הסברה המאפשרת את כל ההיתרים כשמסירים את החששות, והוא ק"ז בן בנו של ק"ז מכל ההיתרים ששנו הראשונים.
וכ"ש בזמנינו שכל הנרות הם כסטארין שהתיר מ"ב.

1. לשיטתו ספק הגמרא ול"ב בגמרא בשמש קבוע, כגירסתו כמבואר בכס"מ. שגי' מוכחת שאם ל"ב החמירה בשמש שא"ק והתירה רק בשמש קבוע בשמן, יש להסתפק כיצד המסקנא אם כל"ק או כל"ב, אבל אם ל"ק התירה בשמש קבוע ול"ב התירה אפי' בא"ק בשמן, א"כ מהיכן שבו להסתפק בשמש קבוע בשמן, הרי שמש קבוע מותר ממ"נ לשתי הלשונות.

וכן נרות שמן שיש בהם פתיל צף ואין מרחק בין האש לשמן מותרים
מהאי טעמא. ומה שיל"ע הוא בבזיכי שמן שהפתילה במקום קבוע והאש
שלה מתקטנת, אלא שאין צורתה מאפשרת הטייה בניגוד לנרות שלהם שכל
צורתם נועדה להטות, ואילו כאן כשיטה יפול הנר.
ולכאורה חשש שמא יטה נובע מזה שכך תשמיש הנר בחול, שמשתמש
בו ע"י הטייה, אבל כהשימוש בחול אינו בהטייה אין בשבת תוספת גזירה.

יב.

מכלל המבואר עולה עומק מסוים במצות הדלקת נר שבת, שעיקרה שיהיה
אור בבית לאכילה ולשהייה, וכפי שהאריכו הראשונים והאחרונים. אולם
מכללה שיהיה האור חלק מצורת הבית ואווירת השבת, ולא יהיה האור
ממוקד למאמץ מסוים.